

Kunnskapsdepartementet

Att. Erik Øverland

Postmottak@kd.dep.no

Erik.overland@kd.dep.no

Deres ref

Vår ref

2015/13420-MAHO

Dato

07.03.2016

Høring - Evaluering av virkemiddelapparatet for kommersialisering av offentlig finansiert forskning

Universitetet i Bergen (UiB) viser til brev fra Kunnskapsdepartementet av 18. desember 2015 hvor NIFUs rapport om virkemiddelapparatet for kommersialisering av offentlig finansiert forskning ble sendt ut på høring sammen med oppfølgingsspørsmål fra departementet. Vi takker for utsatt frist og sender her våre kommentarer til rapporten og svar på departementets spørsmål.

UiB har nylig vedtatt en ny strategi for perioden 2016-2022 der flere strategiske mål er relevant for temaet kommersialisering av offentlig forskning: I det videre arbeid med oppfølging av strategien blir det viktig å integrere innovasjon enda tydeligere i universitetets samlede samfunnsoppdrag.

UiB vil samtidig understreke betydningen av Produktivitetskomisjonens andre rapport som påviser at forskning, innovasjon og næringsdynamikken i Norge er på et lavere nivå enn det inntekter og forbruk tilsier når vi sammenligner med andre land. UiB støtter kommisjonens anbefalinger om å prioritere en forbedring av den «store» innovasjonspolitikken, og viser særlig til tiltakene for vitenskapelig kvalitet, styrket faglig strategisk ledelse ved forskningsinstitusjonene, bedre samarbeid mellom forskning og næringsliv og økt dynamikk i instituttsektoren. UiB vil særlig understreke at de viktigste formene for kunnskapsoverføring fra universitetet og akademiske institusjoner til samfunnet, går gjennom utdanning og forskerutdanning av dyktige og kompetente kandidater

I det følgende gis det svar på spørsmål som departementet ønsker å få belyst:

Hvorvidt kan de anbefalingene som er skissert i rapporten bidra til at UiB sikrer et sterkt og tett samspill med samfunnet, både globalt, nasjonalt og lokalt, samt utviklingen av klynger for nyskapende forskning, utdanning og innovasjon?

Innovasjon er et sentralt element i UiBs strategiske tverrfaglige marine satsing, globale samfunnsutfordringer, og klima og energiomstilling. I oppfølgingen av ny strategi ser vi på områder der koblinger mellom forskningsaktivitet, utdanning, innovasjon, nyskaping og regional utvikling gir både vitenskapelig og samfunnsmessig merverdi.

Denne kobling er særlig fremtreden innen UiBs klyngesatsinger. Klyngene gir et mulighetsrom for forsknings- og utdanningsmiljøene til å utvikle samarbeid på tvers av fagmiljø og i dialog med eksterne parter. Målet er, ved siden av vitenskapelig kvalitet, at klyngesatsingene skal kunne gi kunnskapsoverføring, bidra til regionens innovasjonsevne og trekke til seg kunnskapsbedrifter og talenter fra hele verden.

UiB har flere klynger under utvikling, blant annet «Media City Bergen»; Marin forskningsklynge; «Helsecampus Årstadvollen», klimaklynge og klynge for fremtidens energi- og teknologiløsninger. Planene om å etablere et Greenhouse for gründere og nyetablerte virksomheter i tidlig vekstfase er et eksempel på systematisk satsing på innovasjon og kommersialisering ved «Media City Bergen». Målet er å få til et åpent, lavterskel innovasjonsmiljø der det drives med inkubasjonsprosesser i umiddelbar nærhet til bedrifter, utdannings-/FoU-institusjon og klyngeorganisasjon. Det skal etableres en inkubatormodell der BTO/Nyskapingsparken Inkubator eier og driver Greenhouse. Inkubatoren vil inngå et langsiktig forpliktende samarbeid med klyngeaktørene og kan utgjøre en prototype for hvordan arbeid med innovasjon skal inngå som en integrert del av universitetets klynger.

NIFUs rapport peker på en rekke momenter som vil styrke UiBs satsing på klynger. For universitetets arbeid med å bygge kunnskapsklynger skal følgende punkter inkluderes:

- UiB skal øke satsing på entreprenørskapsrettede tiltak ved å bygge entreprenørskapskultur ved institusjonene og å kople studentrettede tiltak til arbeidet med kommersialisering.
- Organisere entreprenørskapstilbudet i sammenheng med det øvrige arbeidet med kommersialisering ved institusjonen.
- UiB vil inngå samarbeid med regionale aktører med målsetting om å gjøre tilgjengelig ressurser til kommersialiseringsprosjekter, slik som tidlig fase risikokapital, proof of-concept finansiering og nettverk med næringslivsaktører som kan bidra med kompetanse.
- Arbeide for økt tilgang til tidligfasefinansiering av kunnskapsbaserte oppstartsselskap gjennom aktivt å delta i *FORNY2020*. Forskningsbasert nyskaping har ofte utspring i møter mellom forskere i de akademiske miljøene og ulike aktører i næringslivet. Ved UiB ønsker vi derfor å bidra til «innovative møteplasser», d.v.s. samlokalisering av akademiske miljøer og næringslivspartnere, enten gjennom SFI, fysiske kompetanseklynger eller andre arenaer der de ulike aktørene blir eksponert for hverandres ideer, tanker og utfordringer. Slike møteplasser bør også omfatte finans/investor-miljøer.

På hvilken måte kan disse anbefalingene være med på å videreutvikle Bergen Teknologioverføring (BTO) som universitetets instrument i kommersialisering av nye ideer til beste for enkeltindivider, samfunn og næringsliv?

Dagens TTO-system fremstår som vesentlig mer effektivt, profesjonalisert og med større kapasitet enn tidligere. Kommersialiseringsarbeidet skal forankres tydelig i universitetenes strategier og ledelse. Det er i denne sammenheng særlig viktig å videreutvikle vår samhandling med BTO. UiB vil prioritere å styrke bestillerkompetansen og tydeliggjøre ansvar på ledelsesnivå slik at vi i enda større grad kan utvikle BTO som universitetets

instrument for kommersialisering. Anbefalingene i rapporten kan være med på å videreutvikle BTO på følgende måte:

- Innovasjonsinnsatsen ved UiB rettes oftest mot patenter og produktinnovasjon, men innovasjonsbegrepet rommer flere ulike aktiviteter og muligheter. UiB vil systematisk arbeide for at BTO i større grad enn i dag skal innrette sin virksomhet for vekst innen tjenesteinnovasjon.
- Samarbeide med BTO rundt inkubatorvirksomhet, nyskapingssparker, Greenhouse og der det satses spesielt på å styrke studentenes rolle i innovasjon, kommersialisering og entreprenørskap.
- I videreutviklingen av BTO vil rapportens innspill og anbefalinger bli drøftet videre i de jevnlig dialog- og oppfølgingsmøtene mellom universitetsledelsen og BTO. UiB vil særlig prioritere samarbeidet mellom BTO og våre forskningsadministrative ressurser slik at våre organisasjoner jobber målrettet for å styrke oss på akse SFI, innovasjon og kommersialisering

Er det forhold beskrevet i rapporten som kan bidra til at UiB i større grad integrerer innovasjons- og kommersialiseringsperspektiver i studier og forskning?

UiB slutter seg til rapportens anbefalinger om behovet for å utvikle en tydelig rollefordeling i de lokale kommersialiseringsmiljøene. For å bedre nyttiggjøre oss av tilgjengelige nasjonale og regionale virkemiddel vil UiB sammen med våre samarbeidspartnere aktivt søke muligheter for nye insentivmekanismer. UiB vil særlig trekke fram arbeidet med å utvikle tverrfaglige emner innen innovasjon og entreprenørskap i samarbeid med Høgskolen i Bergen og BTO.

- En arbeidsgruppe skal i løpet av våren levere forslag til innholdet i de tverrfaglige emnene. I dette arbeidet samarbeider vi også med Start UiB, del av Start Norge, for å sikre at vi integrerer og støtter opp under studentenes egne initiativ til å bygge kompetanse innen nyskaping og entreprenørskap.
- UiB utvikler i tillegg ordninger med praksiserfaringer i flere av våre disiplinbaserte utdanninger, noe som legger grunnlag for økt innovasjonskompetanse hos våre studenter ved at de erfarer hvordan deres utdanning kan brukes i arbeidslivet.

UH-institusjonenes rammebetingelser

Rammebetingelsene har stor betydning for i hvilken grad arbeid med kommersialisering blir vektlagt av UH-institusjonene. Er det noe i UiBs rammebetingelser som bør sees nærmere på? Hvilke evt. flaskehals ser UiB på dette området?

UiB ser det som svært positivt at departementet gjennomgår sektorens rammebetingelser og inviterer til dialog om hvordan vilkår og insentiver kan utvikles for legge til rette for økt kommersialisering og næringslivssamarbeid. Departementet påvirker hvordan universitetet ivaretar sitt lovpålagte kommersialiseringsansvar gjennom signaler i tildelingsbrev og annen styringsdialog. Det bør klargjøres ytterligere fra departementets side hvilke resultater de forventer fra dette arbeidet. Et første steg vil være å legge til rette for en mer enhetlig innrapportering av institusjonenes arbeid med kommersialisering. UiB vil særlig understreke behovet for:

- Å utvikle nasjonale indikatorer
- Å rydde opp i uklarheter knyttet til gruppeunntaket for TTO-enes virksomhet under EØS-reglene.

UH-institusjonenes strategier og ansvar

Teknologioverføring og kommersialisering er allerede en sentral del av UiBs strategi, men det er også nødvendig med handling og tiltak på fakultetene, instituttene og i fagmiljøene. Hvordan møter UiB mer spesifikt denne utfordringen?

Universitetets strategiske satsinger skal også forankres på alle nivå i organisasjonen. For ytterligere å tydeliggjøre ansvaret gjennomførte UiB i vår et konkret tiltak rettet mot alle ledere i organisasjonen.

- I tverrfaglige ledersamlinger tydeliggjøres innovasjon, entreprenørskap og kommersialisering som et ansvar på alle ledernivå.
- Vurdere en egen handlingsplan for kommersialisering og innovasjon som oppfølging av universitetets nye strategi
- UiBs strategiske satsing på klynger skal inkludere virkemiddel for kunnskapsoverføring, utveksling og kommersialisering som en integrert del av klyngen
- Viserektor for tverrfaglig virksomhet har det primære ansvar for innovasjon ved universitetet.
- UiB har avsatt en strategisk pott på 1,5 millioner til dekning av institusjonenes egenandel i FORNY-prosjekter.
- UiB utreder en «proof of concept»-ordning.
- Satse på strategisk innovasjonsledelse med å bygge veier for karriereutvikling. Som et tilstøtende institusjonelt tiltak vedtok UiB i 2015 en særavtale om lønnsfastsettelse for tilsatte som oppnår prestisjefylte prosjekter f.eks. Senter for forskningsdrevet innovasjon eller FME.
- Utvikle gode utdanningstilbud i entreprenørskap og integrere entreprenørskap og kommersialisering sterkere i de ordinære studieløpene.
- Styrke innovasjon og kommersialisering i forskerutdanningen
- Bedre synliggjøring og formidling av innovasjonsprosjekter/suksesshistorier og vurdere opprettelse av innovasjonspris ved UiB

Utvikling av virkemiddelapparatet

Selv om det har vært en betydelig vekst i deler av virkemiddelapparatet av relevans for kommersialisering, er det i følge NIFU behov for å styrke det ytterligere for å kunne utløse potensialet for flere kommersialiseringer. Her arbeider jo UiB allerede godt, men vi vil gjerne ha UiBs syn på hvordan virkemiddelapparatet kan videreutvikles.

Universitetet i Bergen har potensial for å utvikle vår samfunnsrolle omkring innovasjon og kommersialisering av forskning. Det kan gjøres gjennom å styrke vår interne organisering, systematisere vår samhandling med BTO og næringslivet og gjennom å videreutvikle virkemiddelapparatet på følgende måte:

- En opprustning av FORNY-programmet må innrettes på en slik måte at universitetene får dekket sitt behov for optimalisering og verifisering av forskningsideer.

- Innretningen av programmet må ta nødvendig høyde for langsiktigheten i forskning og innovasjonsarbeidet.
- Søknadsmuligheter til optimalisering/verifisering bør ligge som en egen søknadspott innen alle relevante NFR-program.
- Pre-såknadsordningen bør utvides for å utvikle nye bedrifter.
- Innføring av et kortere innovasjons/mobilitetsstipend på 6-12 måneder for forskere med faste stillinger
- Styrke virkemidler rettet mot studenter og mot tjenesteinnovasjon.

Universitets oppfølging av tiltak som er skissert i dette høringsinnspillet, vil bli videre konkretisert i arbeidet med universitetets strategi og i innspill fra UiB som del av årshjulet til Kunnskapsdepartement.

Vennlig hilsen

Dag Rune Olsen
Rektor

Kjell Bernstrøm
Universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.